

Michelangelo Buonarroti

född 1475 i Caprese i Italien, död 1564, är en av de främsta, kanske den främste bland renässansens giganter. I tre av den bildande konstens grenar, skulptur, måleri och arkitektur, nådde han ett mästerskap som placerar honom bland de yppersta i mänsklighetens historia.

Mindre känt är att han var en djupt religiös människa. I en tid av sedernas förfall längtade han efter renhet. Den store predikanten Savonarola gjorde djupt intryck på honom genom sin förkunnelse och sitt liv. Dantes visioner av helvete och himmel sysselsatte honom mycket, och han blev med tiden en framstående Dantekännare. När någon undrade varför han i sin berömda Pietà (skulptur av Maria med den döde Kristus) har låtit Jesu moder få så ungdomliga drag, svarade han: "Vet ni inte att en kvinna som är ren bevarar sin ungdom in i sena år?"

Michelangelo var också diktare. Plötsligt kunde en dikt komma över honom, och han skrev då med rödkrita eller vad som annars fanns till hands i ateljén, på baksidan av räkningar eller på bortkastade pappersbitar. Några av hans dikter råknas till pärlorna.

Han var inte lätt att vara tillsammans med och bar inte för ro skull vedernamnet *Il terribile*, den fruktansvärde. Därför levde han ett mycket ensamt liv och hade endast några få nära vänner. När han var i sextioårsåldern, lärde han känna den fint bildade änkan Vittoria Colonna, som han till hennes död vördade och älskade utan att komma henne närmare än att han vid hennes dödsbädd vågade kyssa hennes hand. Tillsammans med henne läste han Nya testamentet, särskilt Pauli brev, och man kan kalla dessa två evangeliska kristna. Sedan hans övriga vänner dött, togs även Vittoria Colonna ifrån honom genom döden 1547. Han blev så sjuk av sorgen, att det såg ut som om han snart skulle följa henne i döden. Men han hade ännu 17 år att leva och nådde med oförminskade själsförmögenheter en ålder av 89 år. Under sina sista levnadsår ägnade han mycken tid åt att bereda sig för döden. Han lärde sig acceptera den lekamliga döden som ofrånkomligt faktum, även om han ännu på dödsbädden sade: "Jag skäms nu när jag nått och jämnt har lärt mig konstens ABC – jag började just bli färdig för mitt egentliga arbete."

De sista månaderna arbetade han med en skulpturgrupp, som framställde nedtagningen av den döde Jesus från korset. En av gestalterna, Nikodemus, har ansiktet till hälften dolt av en kapuschong, men man kan se att dragen är Michelangelos egna. I en sonett har han biktat sina tankar inför döden, den lekamliga, som han motvilligt accepterar, och "den andra döden" (Uppb. 2:11 och 20:6), som han ber att bli bevarad för.

Min långa levnads vilda fart sig saktar: på stormigt hav i bräcklig båt jag hunnit
den hamn, där för var timme som försvunnit jag dömas skall och mörker porten vaktar.

Ej mer min konst förgudande betraktar den fantasi, som, ack, så vådligt brunnit: jag ser det nät som bildningsgåvan spunnit: ty
flärd är allt vad här man skönast aktar.

I stolta tankar av min tjusnings villa, vad bliven I vid tvenne dödars möte?
En är mig viss, den andra mig förskräcker.

Så vilen, pensel, trogna mejsel – Stilla flyt hän, o själ, uti den kärleks sköte,
vars famn på korset dig sin fristad räcker.

(Sven Danell: SAGT INFÖR DÖDEN - KONSTNÄRER, SIARE OCH SKALDER)